

Uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 18/08

Sędzia SN Helena Ciepla (przewodniczący)

Sędzia SN Stanisław Dąbrowski

Sędzia SN Lech Walentynowicz (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Jędrzeja L. przy uczestnictwie Rafała O. o wpis w dziale II księgi wieczystej, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 29 kwietnia 2008 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 3 grudnia 2007 r.:

„Czy od wniosku o wpis w księdze wieczystej własności na podstawie dziedziczenia pobiera się jedną opłatę stałą niezależnie od liczby ujawnionych udziałów w tym prawie objętych jednym wnioskiem stosownie do art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), czy też wysokość opłaty stanowić powinna iloczyn kwoty 150 złotych i ilości udziałów w prawie ujawnianych na podstawie jednego wniosku stosownie do art. 45 ust. 2 powołanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych?”

podjął uchwałę:

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa własności na rzecz kilku spadkobierców pobiera się opłatę stałą w wysokości 150 zł.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia – na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. – zagadnienie prawne sformułowane zostało przy rozpoznawaniu zażalenia wnioskodawcy na zarządzenie przewodniczącego w Sądzie Rejonowym dla Łodzi Śródmieścia, ustalające opłatę w wysokości 300 zł od wniosku o wpis w dziale drugim księgi wieczystej dwóch spadkobierców, w miejsce spadkodawczyni, dziedziczących spadek po połowie.

Wnioskodawca uważał, że obowiązany był uiścić od wniosku opłatę w wysokości 150 zł, podczas gdy wymierzono mu opłatę w podwójnej wysokości, w następstwie zsumowania opłat po 150 zł od udziałów we współwłasności każdego z dwóch spadkobierców.

Sąd Okręgowy w Łodzi wskazał, że przedstawiona rozbieżność interpretacyjna dotyczy relacji między treścią art. 42 ust. 3 oraz art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”), każde bowiem z tych unormowań określa w sposób odmienny zasady pobierania opłat od wniosku o wpis własności na podstawie dziedziczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 42 ust. 3 u.k.s.c. uprzywilejowuje wpis do księgi wieczystej wymienionych tam praw (m.in. własności) ze względu na sposób ich nabycia (m.in. na podstawie dziedziczenia). Preferencje te polegają na obniżeniu opłaty do kwoty 150 zł oraz na wprowadzeniu jednej opłaty stałej, niezależnej od liczby udziałów w prawie podlegającym wpisowi. Jest więc oczywiste, że od wniosku o wpis do księgi wieczystej własności na podstawie dziedziczenia pobiera się opłatę stałą w wysokości 150 zł.

Wątpliwości Sądu Okręgowego wynikają z treści art. 45 ust. 2 u.k.s.c., stanowiącego, że opłatę stałą określoną w art. 42 i 43 u.k.s.c. pobiera się odrębnie od wniosku o wpis każdego prawa, choćby wpis dwu lub więcej praw miał być dokonany na tej samej podstawie prawnej. Nie można jednak przyjąć, że w rozpoznawanej sprawie wnioskodawca żąda „wpisu dwóch odrębnych praw spadkowych na tej samej podstawie prawnej”, wniosek bowiem zmierza do wpisu jednego prawa przysługującego dwóm osobom uprawnionym. Nie występują tu różnorodnej praw, tylko jedno prawo objęte udziałami kilku współwłaścicieli (spadkobierców).

W postanowieniu z dnia 27 lipca 2007 r., I CSK 235/07 (nie publ.) Sąd Najwyższy przyjął, że od wniosku o wpis do księgi wieczystej prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz własności posadowionych na nim budynków pobiera się opłatę od żądania wpisu każdego z tych praw oddzielnie. Stanowisko to jest trafne, ponieważ wniosek – w przedstawionej sytuacji – obejmował żądanie wpisu dwóch odrębnych praw. Każde z wymienionych w art. 42 ust. 3 u.k.s.c. praw (własności, użytkowania wieczystego i własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu) jest

„innym” prawem i od wpisu do księgi wieczystej każdego z nich należy pobrać oddzielną opłatę, chociażby żądanie ich wpisu zamieszczone zostało w jednym wniosku.

Uczestnikami postępowania wieczystoksięgowego, oprócz wnioskodawcy, są z mocy prawa również osoby, których prawa zostały wykreślone lub obciążone bądź na rzecz których wpis ma nastąpić (art. 626¹ § 2 k.p.c.). W postępowaniu tym opłatę od wniosku o wpis ponosi jednak tylko wnioskodawca, także wówczas, gdy na jego podstawie mają być ujawnione prawa osób, które nie są wnioskodawcami (art. 4 ust. 2 u.k.s.c.). Celem takiego unormowania jest ułatwienie zaktualizowania stanu prawnego w księdze wieczystej. Tylko wobec wnioskodawcy mają zastosowanie reguły określone w art. 42 ust. 3 i w art. 45 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli jednak wpisem objęte jest jedno prawo, niezależnie od liczby udziałów w nim, art. 45 ust. 2 u.k.s.c. nie ma zastosowania.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy rozstrzygnął zagadnienie prawne, jak w uchwale (art. 390 § 1 k.p.c.).